

On May 13, 2021 to March 13, 2022 the Vilnius Picture Gallery hosted the exhibition *Franciszek Smuglewicz. From Ancient Rome to Vilnius University*. The LNMA began preparing this exhibition ahead of its commemoration of the 275th anniversary of the birth of Smuglewicz. It was formed from his works kept in Lithuania, mostly from exhibits from the National Museum of Lithuania, which has the largest collection of works by Smuglewicz in Lithuania. A considerable number ended up at the museum from earlier collections in Vilnius. The exhibition also featured works on loan from the Alka Samogitian Museum, Šiauliai Aušra

Museum, Vilnius University Museum, Tartle, Vilnius University Library, Vilnius Archdiocese, Kaišiadorys Diocese and Dr Jaunius Gumbis. The exhibition was also enhanced with visual material on screens and tablets. When selecting works and forming the exposition for this show, the curators' aim was to reveal the most characteristic features of Smuglewicz's work, revealing the breadth of the artist's creative interests and his merits in the development of Lithuanian art; also, to bring the artist closer to today's observers, to make him more familiar to us, and his work and specific paintings – more understandable.

Pranciškui Smuglevičiui atminti ir geriau pažinti

Dalia Tarandaitė

Paroda „Pranciškus Smuglevičius.
Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“
Vilniaus paveikslų galerija
2021 m. gegužės 13–2022 m. kovo 13 d.

Kuratorė
Dalia Tarandaitė

Architektai:
Vytautas Biekša, Eglė Matulaitytė
(„Processoffice“)

Dailininkės:
Loreta Uzdraitė, Laura Grigaliūnaitė

Dizaineris
Vadim Šamkov

2021 m. gegužės 13–2022 m. kovo 13 d. Vilniaus paveikslų galerijoje veikė paroda „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“. Ją Lietuvos nacionalinis dailės muziejus (LNDM) pradėjo rengti ruošdamasis paminėti 275-ąsias P. Smuglevičiaus gimimo metines. COVID-19 epidemija ir karantinas sutrukdė parodą atidaryti jubiliejiniais 2020-aisiais. Tačiau aktualumo dėl to ji neparado – P. Smuglevičius yra centrinė Lietuvos dailės istorijos figūra, nacionalinės dailės mokyklos pradininkas, bet, kad ir kaip keista, iki šiol nebuvo surengta nė viena jam skirta didesnės apimties paroda.¹ Net dešimt mėnesių devyniose Vilniaus paveikslų galerijos salėse veikusi ekspozicija tapo pirmoji, taip plačiai ir nuosekliai supažindinusi su P. Smuglevičiaus

¹
Nedidelė iš Lietuvos dailės muziejaus (dabar – Lietuvos nacionalinis dailės muziejus) rinkinių suformuota paroda Vilniaus paveikslų galerijoje veikė 1995 m., minint 250-ąsias dailininko gimimo metines.

Plačiau žr. Tarandaitė D., „Pranciškus Smuglevičius. Romos visuomenė lanko Tito termų griuvėsius. 1775–1776“, *Lietuvos nacionalinio dailės muziejaus metraštis*, Vilnius: Lietuvos nacionalinis dailės muziejus, 2021, t. 22, p. 101–105.

Tai drobės „Virginijus nužudo savo dukterį“ (dabartinis pavadinimas „Lukrecijos mirtis“, T-2295), „Aleksandras Makedonietis ir Briziejus“ (dabartinis pavadinimas „Kalchas, aiškinantis Achilui Apolono rūstybės priežastį“, T-2297), „Paskyrimo vyskupu atsakyimas“ (T-2011), „Granovskienės portretas“ (T-2089), „Porcija“ (T-2308), paveikslo „Šv. Petro ir šv. Povilo atsiveikinimas“ eskizas (T-1939), „Šv. Petro, šv. Jono ir kitų galvų eskizai“ (T-2141), „Šv. Bazilijaus ir kitų galvų eskizai“ (T-2136). Vilniaus mokslo bičiulių draugijai B. Rusecko padovanoto ir bendrame sąrašė paminėto devinto kūrinio – paveikslo „Artemisia išgeria vyną su vyro pelenais“ – likimas nėra žinomas. Tačiau, be minėtų devynių kūrinių, dailininko testamente įrašytas dar vienas darbas – „P. Smuglevičiaus grizailė“, nenurodant jos pavadinimo. Galbūt tai LNNDM saugoma kompozicija „Didvyrio laidotuvės“ (T-2294), anksčiau taip pat priklausiusi Vilniaus mokslo bičiulių draugijai.

Gasiūnas V., „Belkevičius Antanas“, *Lietuvos dailininkų žodynas*, t. II: 1795–1918, sud. J. Širkaitė, Vilnius: Lietuvos kultūros tyrimų institutas, 2012, p. 62.

1858 m. kovo 12/24 d. Kanuto Rusecko laiške sūnui Boleslovui minimas susitarimas su G. Barausku dėl P. Smuglevičiaus portreto (Granovskienės (?)) įsigijimo (Drėma V., *Kanutas Ruseckas*, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 1996, p. 221).

Tarp jų didžiąsias drobes „Persų pasiuntiniai pas Etiopų karalių“ (T-1334) ir „Skitų pasiuntiniai pas Persų karalių Darijų“ (T-1333), Romos laikotarpio piešinį „Antonijaus ir Kleopatros susitikimas Tarse“ (G-7018).

asmenybe, kūryba ir pedagogine veikla. Be to, net blogiausia situacija turi gerąją pusę. Karantino metu, kai muziejai buvo uždaryti lankytojams, LNNDM suremontavo Vilniaus paveikslų galerijos sales, įrengė naują, šiuolaikinius muziejinius standartus atitinkantį apšvietimą, todėl parodos atidarymas 2021 m. pavasarį tapo dviguba švente – pirmos P. Smuglevičiui skirtos išsamios ekspozicijos ir atnaujintų Vilniaus paveikslų galerijos erdvių pristatymu.

Paroda buvo suformuota iš Lietuvoje saugomų kūrinių. Džiugu, kad per pastaruosius dešimtmečius jų padaugėjo. Tai visų pirma pasakytina apie Romos laikotarpio P. Smuglevičiaus darbus, papildžiusius privačius Lietuvos kolekcininkų rinkinius. Keletą kūrinių 2019–2020 m. pavyko įsigyti ir LNNDM – 1776 m. Romoje išleistą albumą „Tito termų liekanos ir jų vidaus tapyba“ (*Vestigia delle terme di Tito e loro interne pitture*), kuriam piešinius sukūrė P. Smuglevičius (su italų tapytoju ir architektu Vincenzo'u Brenna), keletą albumo „Pijaus ir Klemenso muziejus“ (*Il Museo Pio Clementino*) lakštų pagal P. Smuglevičiaus piešinius ir originalią jo akvarelę, sukurtą albumo „Tito termų liekanos ir jų vidaus tapyba“ tituliniam lapui. Unikali, išskirtinės meninės vertės akvarelė, kurioje, kaip manoma, yra pavaizduoti ir šio albumo kūrėjai (dailininkai P. Smuglevičius ir V. Brenna, leidėjas Lodovico'as Mirri'is ir mokslinio komentaro autorius abatas Giuseppe'ė Carletti'is)², šioje parodoje Lietuvos visuomenei buvo parodyta pirmą kartą. Ji tapo ir parodos vizualiniu ženklu (fragmentas naudotas plakatiui, lankstinio ir katalogo viršeliams).

Parodos pavadinimas buvo pasirinktas išskiriant du svarbiausius, lemiamą įtaką P. Smuglevičiaus karjerai turėjusius gyvenimo ir kūrybos etapus – Romos, kur antikos, renesanso ir baroko paminklų apsuptyje, bendraudamas su įvairių tautų dailininkais, archeologais, antikvarais ir leidėjais, P. Smuglevičius įgijo profesinių žinių ir susiformavo kaip kūrėjas, ir Vilniaus, kur dailininkas praleido paskutinius dešimt gyvenimo metų ir vadovaudamas universitete įsteigta Piešimo ir tapybos katedrai padėjo pagrindus Lietuvos nacionalinei dailės mokyklai, žinomai Vilniaus meno mokyklos vardu.

Parodos pagrindą sudarė LNNDM, turinčio didžiausią P. Smuglevičiaus kūrinių rinkinį Lietuvoje, eksponatai. Nemažai jų į muziejų pateko iš senųjų Vilniaus kolekcijų. Net devyni tapybos

darbai XX a. pradžioje priklausė vilniečiui dailininkui Boleslovui Ruseckui, kuris savo kolekciją padovanojo Vilniaus mokslo bičiulių draugijai.³ Yra žinoma, kad Boleslovo tėvas Vilniaus meno mokyklos auklėtinis Kanutas Ruseckas P. Smuglevičiaus paveikslus pirko iš dailininko mokinių Antano Belkevičiaus⁴, Gasparo Barausko⁵, tikėtina, ir iš dailininko brolio Antano šeimos. Keletą P. Smuglevičiaus kūrinių 1959 m. mainų būdu muziejus gavo iš Lvovo paveikslų galerijos.⁶ Be LNNDM eksponatų, parodoje buvo rodomi kūriniai, kuriuos paskolino Žemaičių muziejus „Alka“ (ŽAM), Šiaulių „Aušros“ muziejus (ŠAM), Vilniaus universiteto muziejus, Lietuvos meno pažinimo centras „Tartle“, Vilniaus universiteto biblioteka, Vilniaus arkivyskupija, Kaišiadorių vyskupija, dr. Jaunius Gumbis. Ekspoziciją papildė ekrane ir planšetėse rodyta vaizdo medžiaga – spalvota albumo „Tito termos ir jų vidaus tapyba“ versija iš Varšuvos nacionalinio muziejaus, etruskų kapų graviūros pagal P. Smuglevičiaus piešinius iš leidinio „Hypogaei or Sepulchral Caverns of Tarquinia, the Capital of Ancient Etruria by the late James Byres“, P. Smuglevičiui skirtų „Kultūros archyvų“ ir „Laiko ženklų“ laidų ištraukos, kurias parodai maloniai suteikė Lietuvos nacionalinis radijas ir televizija.

Atrenkant kūrinius ir formuojant parodos ekspoziciją siekta atskleisti būdingiausias P. Smuglevičiaus kūrybos bruožus, parodyti dailininko kūrybinių interesų platumą ir jo nuopelnus Lietuvos dailės raidai, o patį kūrėją priartinti prie šių dienų žiūrovo, padaryti jį „labiau savą“, o jo kūrybą ir konkrečius kūrinius – geriau suprantamus. Tam pasitarnavo parodos struktūra ir tekstai, kuriuose, kad ir labai lakoniškuose, netrūko nuorodų į konkrečius, daugeliui gerai pažįstamas vietas, susijusius su P. Smuglevičiaus gyvenimu Varšuvoje, Romoje ar Vilniuje, išlikusius ir neišlikusius kūrinius, užsakytus portretuose įamžintų dailininko mecenatų, paveikslų istorijų ir jų sužetų komentary.

Estetinį parodos vaizdą sukūrė talentingi architektai Vytautas Biekša ir Eglė Matulaitytė (UAB „Processoffice“), pasiūlę neperkrautą, net kiek meditatyvią ekspoziciją, skatinusią nesukbėti – sustoti, įsižiūrėti, pajusti ir suprasti... Grafinį parodos dizainą kūrė dailininkės Loreta Uzdraitė ir Laura Grigaliūnaitė, kūrinių apipavidalinimu rūpinosi parodų dizaineris Vadim Šamkov.

Pažintį su P. Smuglevičiumi Vilniaus paveikslų galerijos lankytojai pradėdavo nuo milžiniško

Pranciškus Smuglevičius.
Agripina perkelti savo vyro
Germaniko palaikus į tėvynę.
1807
Drobė, aliejus, 345x518 cm
ŽAM, GEK 1316
Fot. Antanas Lukšėnas,
LNDM

formato (345x518 cm) drobės „Agripina perkelti savo vyro Germaniko palaikus į tėvynę“, kurią LNDM paskolino ŽAM. Šis paveikslas galerijos didžiojoje antro aukšto salėje (dėl dydžio į kitas sales jis paprasčiausiai netilpo) kaip būsimos parodos anonsas buvo rodomas nuo 2021 m. kovo 16 d., t. y. dar prieš atidarant išsamią P. Smuglevičiui skirtą ekspoziciją. Parodai pasibaigus, jis dar kuriam laikui liko Vilniaus paveikslų galerijoje kaip vieno kūrinio paroda.

Pirmai pažinčiai su P. Smuglevičiumi šis kūrinys puikiai tiko. Tai vienas paskutinių (jei ne paskutinis) P. Smuglevičiaus darbų, sukurtų Vilniuje, prieš pat dailininko mirtį 1807-aisiais. Jis vienintelis yra paminėtas dailininko testamente – atsilygindamas už ilgametę tarnystę šį paveikslą P. Smuglevičius paliko savo mokiniui ir pagalbininkui Mykolui Juzefovičiui, visą likusį palikimą užrašęs brolio Antano šeimai, kurioje, kaip pats dailininkas nurodė, pragyveno

devyniolika metų, savo šeimos taip ir nesukūręs.⁷ Yra žinoma net suma, kuria P. Smuglevičius paveikslą įvertino – 500 raudonųjų auksinų (ši suma nurodyta testamente).⁸ M. Juzefovičius, 1825 m. nutaręs kūrinį parduoti, kainą „kaip nurodytą paties autoriaus“ kilstelėjo iki 700 raudonųjų auksinų, palikdamas erdvės deryboms.⁹ Nors ir įspūdingo dydžio, paveikslas daug keliavo – iš Vilniaus jis pasiekė Varšuvą (buvo tenykščio kolekcininko Serakowskio rinkinyje), vėliau atsidūrė pas grafą Benediktą Tiškevičių Raudondvaryje, iš ten iškeliavo į Žemaitiją, pradžioje buvo pas vyskupą Motiejų Valančių, vėliau atiteko Pavandenės dvaro savininkui Viktorui Sakelei, kurio sūnus Zigmantas 1930 m. paveikslą padovanojo ŽAM.

Neišliko žinių apie paveikslo užsakovą. Manoma, kad šio darbo dailininkas ėmėsi savo iniciatyva – P. Smuglevičius vienas pirmųjų Lietuvoje ir Lenkijoje pradėjo kurti ne tik pagal

⁷
Dailininko testamentą
žr. Drėma V., *Pranciškus
Smuglevičius*, Vilnius: Vaga,
1973, p. 350.

⁸
Ibid.

⁹
Kuryer Litewski, 1825, nr. 118,
s. 5.

Pranciškus Smuglevičius.
 Romos visuomenė lanko Tito
 temų griuvėsius. Apie 1775
 Tušas, akvarelė, plunksna,
 52,5x56,5 cm
 LNDM, T-15920
 Fot. Antanas Lukšėnas, LNDM

užsakymus, bet ir realizuodamas savo kūrybinius sumanymus, kuriems vėliau tikėjosi rasti pirkėją. Todėl dar labiau stebina kūrinio užmojis – tokio dydžio paveikslui nutapyti reikėjo ne tik dvasinių, bet ir fizinių jėgų. Kaip žinoma, paskutiniaisiais gyvenimo metais P. Smuglevičiaus sveikata buvo prasta – nusilpęs regėjimas, kankino podagra. Tad kuo šis paveikslas dailininkui buvo toks svarbus? Kodėl jis pasirinko tokį formatą? Šią temą?

Atsakymo į šiuos klausimus tikriausiai nebesužinosime. Bet, manau, nesuklysimė

bandydami šiame kūrinyje išvelgti aiškų ir nedviprasmišką P. Smuglevičiaus, kaip kūrėjo ir piliečio, pozicijos deklaravimą, net savotišką dvasinį testamentą. Dailininkas pasirinko neoklasicizmo dailėje populiarią romėnų karvedžio Germaniko palaikų sugrąžinimo į tėvynę temą. I a. Romos istorijos epizodą vaizduojančiame kūrinyje jis pademonstravo puikias antikos pasaulio ikonografijos žinias, įgytas studijuojant ir kopijuojant senovės Romos paminklus archeologinių kasinėjimų vietose ir muziejuose. Romoje, Šv. Luko akademijoje, P. Smuglevičius

gerai įsisavino komponavimo meną – išmoko kurti pasirinktą temą įtaigiai perteikiančias originalias kompozicijas, nekartojančias žinomų autorių paveikslų schemų. Toks yra ir šis paveikslas, į didingą, kiek pakylėtos nuotaikos visumą sujungiantis net keturiasdešimt natūros dydžio figūrų. Pagrindinę heroję – Germaniko žmoną Agripiną – dailininkas įkomponavo pačiame paveikslu centre. Į ją, laikančią urną su vyro pelenais, pirmiausia krypta žiūrovo žvilgsnis. Kaip ir drobėje nutapytų ooste Agripiną pasitinkančių romėnų, tarp kurių dailininkas pavaizdavo ir save (profilu pasisukusio vyro, dėvinčio XVIII a. madingą peruką, panašumas į P. Smuglevičiaus portretus nekelia abejonių).

Paveikslas vaizduoja antikos istorijos epizodą, tačiau jame išryškėja ir savojo meto aktualijos, P. Smuglevičiui ir jo amžininkams svarbios moralinės ir pilietinės vertybės. Pasak senovės Romos istoriko Tacito, kurio aprašymu tapydamas šį paveikslą P. Smuglevičius rėmėsi, Agripina į tėvynę parvežė tolimoje Antiochijoje mirusio (manoma, nužudyto imperatoriaus Tiberijaus įsakymu) savo vyro palaikus pasiryžusi ne tik, kaip reikalavo papročiai, palaidoti giminės mauzoliejuje, bet ir pateikti kaltinimus žudikams. P. Smuglevičiaus paveikslu centre graži ir tvirta Agripinos figūra išskyla kaip iššūkis prievartai ir despotijai, kaip laisvės, ryžto ir

tikrųjų moralinių vertybių simbolis. Kūrinyje galima įžvelgti net politines aluzijas – paralelę tarp Antiochijoje mirusio Germaniko ir 1798 m. Sankt Peterburge mirusio paskutinio Lietuvos ir Lenkijos valdovo Stanislovo Augusto Poniatovskio (taip pat buvo kalbama apie nunuodijimą). Ir vieno, ir kito mirtis liaudies sąmonėje siejosi su senosios valstybės ir jos vertybių žlugimu. Tacito „Analuose“ rašoma, kad, Agripinai laidojant vyro pelenus Augusto mauzoliejuje Romoje, romėnai vadino ją „šalies garbe“, „senųjų vertybių modeliu“ ir „pakėlę akis į dangų meldė dievus, kad jos vaikai nenukentėtų ir nugalėtų priešus“¹⁰. Galbūt to paties savo tėvynei meldė ir P. Smuglevičius, per šešiasdešimt dvejus savo gyvenimo metus matęs ir Tado Kosciūškos sukilimą, ir tris Abiejų Tautų Respublikos padalijimus...

Paveikslas „Agripina perkelia savo vyro Germaniko palaikus į tėvynę“ puikiai tiko ir kaip įžanga į pagrindinę P. Smuglevičiui skirtą ekspoziciją. Ji prasidėjo nuo laidotuvių, nemažiau iškilmingų „dėl velionio šlovės ir dorybių atminimo“, – nuo paties P. Smuglevičiaus laidotuvių aprašymo, transliuoto ekrane. Laidos „Kultūros archyvai“ ištrauka priminė Vilnių, 1807 m. rugsėjo pradžioje su giliu liūdesiu ir didžia pagarba atsisveikinantį su P. Smuglevičiumi ir išlydintį jį į amžinojo poilsio vietą Rasų kapinėse.¹¹ Kartu

>
Paroda „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“ Vilniaus paveikslų galerijoje. Ekspozicijos fragmentas. 2021
Fot. Gintarė Grigėnaitė, LNMD

10
Tacitus, *Analai*, 3.4., <https://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.02.0078%3Abook%3D3%3Achapter%3D4>.

Paroda „Pranciškus Smuglevičius. Nuo antikinės Romos iki Vilniaus universiteto“ Vilniaus paveikslų galerijoje. Ekspozicijos fragmentas. 2021
Fot. Gintarė Grigėnaitė, LNDM

lankytojas buvo kviečiamas į parodos siūlomą kelionę – pažintį su dailininku, pedagogu ir piliečiu, kuris, pasak netrukus po laidotuvių Literatūros ir dailės fakulteto posėdyje P. Smuglevičiaus veiklą pristačiusio fakulteto dekaną Gotfrydo Ernesto Grodeko, „savo talentu suteikė savo tautai didelės garbės, Vilniaus universiteto studentams daug naudos, o savo kolegomis buvo artimas bičiulis“¹¹.

Parodos ekspoziciją sudarė keturios nevienodos apimties dalys. Pirmoji dalis supažindino su P. Smuglevičiaus šeima, kurioje netrūko dailininkų. Tapytojas buvo dailininko tėvas Lukas Smuglevičius, kilęs iš Žemaitijos, bet gyvenęs Varšuvoje. Dailė L. Smuglevičius studijavo pas Lietuvos ir Lenkijos valdovo Augusto III dvaro dailininką Johanną Samuelį Mocką, nuo 1761 m. ir pats turėjo Augusto III dvaro dailininko vardą. Augustas III suteikė L. Smuglevičiui ir bajorystę, kurią paveldėjo visi jo vaikai. Net penki L. Smuglevičiaus sūnūs – Antanas, Pranciškus, Liucijonas, Pilypas ir Konstantinas – tapo dailininkais. Dailininkų

būta ir P. Smuglevičiaus motinos (antrosios L. Smuglevičiaus žmonos) Reginos Olesinskos šeimoje. Motinos tėvas buvo Lvovo tapytojas Hiacintas Olesinskis, dėdė – žymusis XVIII a. tapytojas Simonas Čechavičius. Savo šeimos nesukūręs S. Čechavičius Varšuvoje gyveno su Smuglevičiais. Turgaus aikštės name „Pod Fortuną“ (dab. nr. 22) su L. Smuglevičiumi jis turėjo bendrą tapybos dirbtuvę – pirmąją dailės mokyklą Abiejų Tautų Respublikoje. Šioje dirbtuvėje, be kitų Lenkijos ir Lietuvos dailininkų, dailės pradmenis gavo P. Smuglevičius ir jo broliai.

Smuglevičiai dirbo daugiausia dekoratyvinės tapybos srityje – tapė paveikslus ir freskas didikų rūmams, bažnyčioms ir vienuolynams. Užsakytus jie dažniausiai atlikdavo kartu visa šeima. Aplinką, kurioje prabėgo pirmieji P. Smuglevičiaus metai, kurioje būsiamasis Vilniaus universiteto profesorius augo, brendo ir įgijo pirmąsias dailės žinias, parodoje pristatė dailininko tėvo L. Smuglevičiaus, senelio H. Olesinskio, giminaičio S. Čechavičiaus ir vyresniojo brolio A. Smuglevičiaus kūriniai.

¹¹
P. Smuglevičius buvo palaidotas Rasų kapinių kolumbariume. Deja, 1937 m. kolumbariumas buvo nugriautas ir šiandien tiksliai P. Smuglevičiaus kapo vieta nėra žinoma.

¹²
Drėma V., *Pranciškus Smuglevičius*, p. 230.

Antroji parodos dalis buvo skirta P. Smuglevičiaus studijoms ir savarankiškai kūrybai Romoje. Dailininko tėvo ir S. Čechavičiaus vadovaujama tapybos dirbtuvė negalėjo talentingam jaunuoliui suteikti visapusiško išsilavinimo, būtino siekiant profesinių aukštumų. Tą ypač gerai suprato S. Čechavičius, dailę studijavęs ir dvidešimt metų gyvenęs Romoje. Todėl vos tik Europoje pasibaigė Septynerių metų karas, tikriausiai jau 1763 m. pavasarį¹³, tėvo ir galbūt S. Čechavičiaus lėšomis P. Smuglevičius išvyko tęsti dailės studijų į Romą. Septyniolikmetį jaunuolį kelyje lydėjo ir Romoje įsikurti padėjo Žemaičių vyskupas Jonas Steponas Giedraitis.

P. Smuglevičiaus studijų Romoje pradžia turėjo būti tradicinė – savarankiškas antikos griuvėsių ir antikinių skulptūrų piešimas, renesanso ir baroko tapybos pavyzdžių kopijavimas, parengiamosios studijos vieno iš pripažinimo sulaukusių Romos dailininkų (būtinai Šv. Luko akademijos nario) dirbtuvėje ir trejų metų studijos Šv. Luko akademijoje. Renkantis mokytoją P. Smuglevičiui itin pavyko. Iš tėvynės atsivežtos rekomendacijos ir tėvo dirbtuvėje įgyti įgūdžiai leido jam patekti į artimiausią Antono Raphaelio Mengso aplinką – centrą, kuriame XVIII a. antroje pusėje formavosi nauja, antikos menu besiremianti dailė ir teorinė mintis, su A. R. Mengsu ir Johannu Joachimu Winckelmannu priešakyje. A. R. Mengso aplinka P. Smuglevičiaus studijoms galėjo būti pasirinkta dar ir todėl, kad A. R. Mengso tėvas Ismaelis turėjo to paties Lietuvos ir Lenkijos valdovo Augusto III dvaro dailininko titulą kaip ir P. Smuglevičiaus tėvas. Vėliau šį vardą gavo ir pats A. R. Mengsas, kuris dar būdamas Augusto III dvaro dailininku daug laiko praleisdavo Romoje, čia sulaukė pripažinimo, 1752 m. tapo Šv. Luko akademijos nariu, o 1754 m. – Vatikano tapybos mokyklos direktoriumi. Tiesa, P. Smuglevičiui atvykus į Romą A. R. Mengso mieste nebuvo – nuo 1761 iki 1769 m. jis dirbo Madride, Ispanijos karaliaus Karolio III dvare. P. Smuglevičius buvo priimtas į A. R. Mengso mokinio ir artimiausio jo pagalbininko (vėliau ir svainio¹⁴) Antono von Marono studiją. 1764 m. jis pradėjo studijas Šv. Luko akademijoje¹⁵, taip pat pas A. von Maroną. Lankė P. Smuglevičius ir Akto mokyklą (*Scuola del Nudo*) ant Kapitolijaus kalvos, kur piešė gyvą modelį. 1766 m., baigdamas trečiuosius metus Šv. Luko akademijoje, jis dalyvavo tradiciniame akademijos organizuojamame konkurse

(*concorso clementino*) ir už kompoziciją „Melchizedeko auka“ laimėjo aukščiausią apdovanojimą – pirmą premiją pirmoje klasėje.¹⁶

Tais pačiais 1766 m. P. Smuglevičius tapo Lietuvos ir Lenkijos valdovo Stanislovo Augusto stipendininku. Pats P. Smuglevičius 1805–1806 m. Vilniaus universiteto profesorių tarnybinėje anketoje yra nurodęs, kad valdovo stipendijos skyrimą paskatino Šv. Luko akademijos jam skirtas apdovanojimas.¹⁷ Tačiau Varšuvos laikraštis „Wiadomości Warszawskie“, labai operatyviai svarbių politinių įvykių skiltyje pranešęs apie kraštiečio laimėjimą, paminėjo, kad P. Smuglevičius Romoje studijuoja „Jo didenybės Lenkijos karaliaus lėšomis“¹⁸. Taigi stipendija dailininkui turėjo būti paskirta dar prieš šį apdovanojimą. Tuo pasirūpino dailininko tėvas, atlikęs keletą į dailės mecenatus pretendavusio naujojo Lietuvos ir Lenkijos valdovo užsakymų ir papasakojęs jam apie Romoje studijuojantį savo sūnų.

Stipendija sustiprino P. Smuglevičiaus materialinę padėtį, o apdovanojimas, kurį iškilmingai įteikiant jaunas dailininkas buvo pristatytas popiežiui ir potencialiems užsakovams, atvėrė karjeros Amžinajame mieste galimybes. Kad ir patirdamas finansinių sunkumų (stipendija buvo mokama nereguliariai, o po kurio laiko sumažinta perpus), Romoje P. Smuglevičius praleido dvidešimt metų. Tik atvykęs dailininkas apsigyveno šiuo metu nebeegzistuojančioje Borgo Vecchio gatvėje (Šv. Petro bazilikos parapija)¹⁹, 1768 m. jis persikėlė ir visą likusį laiką gyveno ir dirbo kvartale prie Ispanijos laiptų (dab. namas via Vitoria 55)²⁰, kurį buvo pamėgęs į Romą iš visos Europos suvažiaavę dailininkai, antikvarai, leidėjai ir *Grand Tour* keliautojai. Netoliese buvo įsikūrę A. R. Mengsas, A. von Maronas, Thomas Jenkinsas, Pompeo Battolini'is, Gavinas Hamiltonas, Jamesas Byresas ir kitos ano meto Romoje garsios asmenybės.

Atsiskaitydamas už stipendiją, Stanislovui Augustui Poniatovskiui P. Smuglevičius reguliariai siuntė savo piešinius ir paveikslus – valdovo rinkinyje buvo 107 P. Smuglevičiaus piešiniai²¹ (dabar saugomi Varšuvos universiteto bibliotekos Grafikos kabinete) ir mažiausiai 8 aliejiniai paveikslai²², sukurti Romoje. Stanislovas Augustas Poniatovskis savo stipendininkams duodavo ir konkrečias užduotis. Lietuvos meno pažinimo centro „Tartle“ parodai paskolinta 1778 m. Romoje nutapyta drobė „Estera

13

Baliszewski M., „Polski artysta w „tempio del vero gusto“. Uwagi do rzymskiej biografii Franciszka Smuglewicza“, *Biuletyn Historii Sztuki*, 2017, s. 4.

14

1765 m. vedė A. R. Mengso seserį Teresę, taip pat dailininkę.

15

Baliszewski M., *op. cit.*, s. 8.

16

Konkursai buvo organizuojami trimis klasėmis, atsižvelgiant į studijų akademijoje laiką ir studentų pasirengimą. Pirmoje, aukščiausioje, klasėje dalyvaudavo studijas jau baigiantys studentai.

17

Drėma V., *Pranciškus Smuglevičius*, p. 26.

18

Wiadomości Warszawskie, 1766 12 13, nr. 100.

19

Baliszewski M., *op. cit.*, s. 5.

20

Ibid., s. 16, 18.

21

Drėma V., *Pranciškus Smuglevičius*, p. 33.

22

Ibid., p. 70.

prieš Ahasuerą" yra vienas iš keleto kūrinių, P. Smuglevičiaus sukurtų valdovo jam paskirta konkursine tema.²³

Papildomai P. Smuglevičius užsidirbdavo atlikdamas į Romą suvažiuosius gausios *Grand Tour* keliautojų bendruomenės užsakymus, kurių jam parūpindavo jo mokytojas A. von Maronas, reikšmingai prisidėjęs prie dailininko karjeros Amžinajame mieste. P. Smuglevičius piešė ir tapė anuomet itin populiarius peizažus su antikiniais griuvėsiais, *Grand Tour* keliautojų portretus, stilistiškai artimus jo mokytojo A. von Marono kūriniams. Parodos lankytojai galėjo pamatyti vieną iš tokių portretų – anglų aristokrato, Sent Olbanso kunigaikščio Aubrey'io Beauclerko šeimos portretą, nutapytą 1779 m. per šeimos vizitą

į Italiją (kūrinys saugomas privačioje dr. Jau-niaus Gumbio kolekcijoje).

Romoje P. Smuglevičius aktyviai įsitraukė į visuotinį susidomėjimą sukėlusią atkasamų antikos paminklų, pirmiausia antikinės tapybos, dokumentavimą. Pirmą svarbų užsakymą jis gavo iš Romoje apsistojusio škotų tapytojo, architekto ir antikvaro J. Byreso, tikriausiai per A. von Maroną, kuris buvo artimas J. Byreso bičiulis.²⁴ P. Smuglevičiui J. Byresas pavedė nukopijuoti etruskų kapų grotų Tarkvinijoje tapybą, kurią su komentarais planavo publikuoti iliustruotame leidinyje „Etruscan Antiquities of Corneto“. 1764–1765 m. P. Smuglevičius atliko detalią minėtų paminklų dokumentaciją, deja, dėl lėšų stokos J. Byresui nepavyko leidinio išleisti. Christopherio Nortono pagal

23
1767 m. sukurtas konkursinis piešinys saugomas Varšuvos universiteto bibliotekos Grafikos kabinete (Baliszewski M., *op. cit.*, s. 19). XIX a. viduryje P. Smuglevičiaus paveikslas „Estera ir Ahasueras“ buvo Tomo Zielinskiego meno kolekcijoje Kelcuose, „Alpstanti Estera“ – Juozapo Ignoto Kraševskio rinkinyje (Drėma V., *Pranciškus Smuglevičius*, p. 372).

24
Baliszewski M., *op. cit.*, s. 30.

<
Pranciškus Smuglevičius.
Skity pasiuntiniai pas Persų
karalių Darijų. XVIII a. pab.–
XIX a. pr.
Drobė, aliejus, 147x184 cm
LNNDM, T-1333
Fot. Antanas Lukšėnas,
LNNDM

P. Smuglevičiaus piešinius išraižytos graviūros buvo publikuotos tik 1842 m. tapytojo Franko Hawardo parengtame leidinyje „Hypogaei or Sepulchral Caverns of Tarquinia, the Capital of Ancient Etruria by the late James Byres“. Iš P. Smuglevičiaus dokumentuotų kapų iki mūsų dienų išliko tik du, todėl etruskų kultūros tyrinėtojams jo piešiniai ir pagal juos atliktos graviūros turi neįkainojamą ikonografinę vertę.

Be etruskų kapų dokumentacijos, rodytos planšetėje, parodos lankytojai galėjo pamatyti Romos grafikų pagal P. Smuglevičiaus piešinius išraižytas graviūras, vaizduojančias garsiausią antikinę freską „Aldobrandinio vestuvės“, renesansines vilos „Madama“ kupolo ir skliautų freskas, Pijaus ir Klemenso muziejuje saugomas antikines skulptūras. Svarbiausiam leidybiniam projektui, kuriame gyvendamas Romoje dalyvavo P. Smuglevičius, – 1776 m. italų antikvaro L. Mirri'io išleistam albumui „Tito

termos ir jų vidaus tapyba“, buvo skirta atskira ekspozicijos salė. Prie šio projekto P. Smuglevičius dirbo nuo 1774 m. Archeologinių kasinėjimų metu atkasamų kambarių, anuomet laikytų Tito termų liekanomis (vėliau paaiškėjo, jog tai Nerono Aukso namų griuvėsiai), freskas kopijuoti dailininkui teko prietemoje, lempų šviesoje, savo nuožiūra atkuriant sunykusias vietas. P. Smuglevičius su V. Brenna albumui nupiešė 60 piešinių (34 nupiešė P. Smuglevičius, 20 – P. Smuglevičius kartu su V. Brenna ir 5 – V. Brenna), kuriuos oforto technika išraižė italų grafikas Marco'as Carloni'is. Lygiagrečiai buvo rengiama brangi spalvota ir nespalvota albumo versijos. Spalvotai versijai skirtose graviūrose apsiribota kontūrine linija, o vėliau kompozicijos buvo kruopščiai nuspalvinamos akvarele ir guašu (ši albumo versija demonstruota planšetėje). Nespalvotos versijos graviūrose figūros buvo detalai modeliuojamos štrichais, išryškinant

>
Pranciškus Smuglevičius.
Charono laivas. XVIII a. pab.–
XIX a. pr.
Drobė, aliejus, 96x96,5 cm
ŠAM, D-T 730
Fot. Antanas Lukšėnas,
LNNDM

apimtis ir detales. Ši albumo versija parodoje buvo pristatoma neseniai LNDM įsigytu įrištu egzemplioriumi ir pavieniais graviūrų lakštais, kuriuos albumo platinimo metu senienu mėgėjai galėjo įsigyti ir atskirai. Salės puošmena tapo anksčiau minėta originali P. Smuglevičiaus akvarelė, vaizduojanti L. Mirri'io vykdytų kasinėjimų vietą ir tapusi albumo titulinio lapo pirmavaizdžiu.

Albumas „Tito termos ir jų vidaus tapyba“ išgarsino P. Smuglevičiaus vardą Romoje ir toli už jos ribų. Pasklidęs po pasaulį, šis albumas turėjo didelę įtaką klasicizmo stiliaus sklaidai visoje Europoje. Iš jame paskelbtų sienų tapybos pavyzdžių XVIII a. antroje pusėje–XIX a. pirmame ketvirtyje įkvėpimo sėmėsi interjerų dekoratoriai nuo Romos ir Londono iki Peterburgo, Varšuvos ir Vilniaus. Be to, nepaisant kai kurių dokumentinių paklaidų (dailininkų savo nuožiūra atkurtų sunykusių vietų), albumas šiandien yra svarbiausias Nerono Aukso namų – garsiausio antikos laikų architektūros paminklo – deko ikonografijos šaltinis. Nerono Aukso namų griuvėsiai jau visiškai atkasti, deja, jų sienų tapyba yra beveik visa sunykusi.

Trečioji, didžiausioji, parodos dalis buvo skirta P. Smuglevičiaus kūrybai sugrįžus į tėvynę. Į Varšuvą dailininkas grįžo 1784 m. Karaliaus dvaro dailininku jis netapo, savo veiklą susiejo su miestu, dailės pedagogika, laisvai priimamais užsakymais. Varšuvoje, Šv. Kryžiaus gatvėje, dailininkas įsirengė dirbtuvę, kuri buvo ir privati dailės mokykla, konkuravusi su karalių rūmuose veikusia Marcello'o Bacciarelli'io vadovaujama karališkąja tapybos mokykla (*Malarnia Królewaska*). Užsakymų P. Smuglevičiui netrūko. Jų atlikti su broliais ir pagalbininkais dailininkas važinėjo po visą šalį. 1785–1786 m. jis dirbo Vilniuje, vyskupo Ignoto Jokūbo Masalskio užsakymu nutapė paveikslus rekonstruojamai Vilniaus katedrai. 1797 m. pakviestas vadovauti Vilniaus universitete steigiamai Piešimo ir tapybos katedrai, P. Smuglevičius visam laikui persikėlė į Vilnių. Dailininkas gyveno universitetui priklausiusiame Mikuličiaus name (dab. Volano g. 2 / Šv. Mykolo g. 7). Pasak amžininkų, buvęs labai darbštus, kuklus ir ramus.

P. Smuglevičius kūrė įvairių žanrų kūrinius. Bene didžiausią jo kūrybinio palikimo dalį sudaro kompozicijos antikiniams siužetais. Gyvenęs visuotinio susidomėjimo antika laikais, iš pirminių šaltinių pažinęs antikos meno paminklus,

P. Smuglevičius atidžiai skaitė Homero, Herodoto, Plutarcho, Tacito ir kitų antikos autorių kūrinius, iš jų ėmė temas savo kūriniams. Dažniausiai tai buvo senovės romėnų ir graikų istorijos epizodai, kuriuose buvo kalbama apie laisvę, demokratiją, pasipriešinimą tironijai, teisingumą ir kitas švietėjišką ideologiją atitinkančias pilietines ir etines vertybes. Panašią didaktinę potekstę dailininkas suteikdavo ir Biblijos pasakojimų motyvais sukurtiems paveikslams, alegorinėms kompozicijoms.

Gyvendamas Varšuvoje ir atvykęs į Vilnių P. Smuglevičius nutapė daug altorinių paveikslų bažnyčioms. Puikiai įvaldęs komponavimo meną, religinėje dailėje, kaip ir visoje savo kūryboje, dailininkas nesitenkino kanoninėmis konkrečių siužetų vaizdavimo schemomis, religinę dailę praturtino originaliomis, tradicines temas naujai perteikiančiomis kompozicijomis. Aukštai vertinamas P. Smuglevičius buvo ir kaip portretistas. Didžiulio visuomenės susidomėjimo sulaukė jo kompozicijos Lietuvos ir Lenkijos istorijos temomis, kuriose dailininkas įamžino ne tik svarbius praeities įvykius, bet ir savojo meto aktualijas – Ketverių metų seimą, Tado Kosciuškos sukilimą, laisvių suteikimą Pavlovo valstiečiams ir kt. P. Smuglevičius pirmasis ėmė kurti ir iki tol Lietuvos bei Lenkijos dailėje nepopuliarus buitinio žanro paveikslus ir peizažus, šiuose akademinėje žanrų hierarchijoje žemesniais laikytuose žanruose įžvelgęs ne ką mažesni, nei istoriniame žanre, visuomenės švietimo ir auklėjimo potencialą.

P. Smuglevičius buvo pažangus ir aktyvus savo krašto pilietis. Jis palaikė ryšius su žymiaisiais ano meto visuomenės veikėjais – bendravo su Hugo Kołłątajumi, Stanislovu Kostka Potockiu, Karoliu Prozoru, Povilu Ksaveru Bžostovskiu, Jokūbu Jasinskiu ir kitais švietėjais, reformatoriais, patriotais. Pilietinę poziciją dailininkas drąsiai reiškė per savo kūrinius, kuriais siekė formuoti tautiečių savimonę, politines nuostatas, kelti tautos kultūrą, estetiškai ją auklėti.

Siekiant atskleisti P. Smuglevičiaus meninių interesų platumą, jo kūrybos turinį ir formos novatoriškumą, darbai šioje dalyje buvo su-skirstyti žanrais. Pačiame ekspozicijos centre buvo rodomas vienas vertingiausių ir žinomiausių LNDM eksponatų – Herodoto „Istorijoje“ aprašytus Persų karų epizodus iliustruojantis P. Smuglevičiaus diptichas, per pasiuntinių priėmimo scenas kalbantis apie kiekvienos tautos

Pranciškus Smuglevičius.
Liublino apylinkių valstiečiai.
Apie 1790
Drobė, aliejus, 53x42 cm
Dr. Jauniaus Gumbio
kolekcija
Fot. Antanas Lukšėnas,
LNNDM

teisę į nepriklausomybę ir pasiryžimą ginti savąją laisvę. Didaktinę potekstę nesunku buvo įžvelgti ir kituose antikinėms kompozicijoms skirtoje dalyje eksponuojamuose kūrinuose („Lukrecijos mirtis“, „Aristidas ostrakone užrašo savo vardą“, kompozicijos Homero „Iliados“ ir „Odisejos“, Valerijaus Maksimo knygos „Išmintingi poelgiai ir posakiai“ motyvais), sukurtuose remiantis Romos istorikų ar rašytojų veikalais. Su religine P. Smuglevičiaus kūryba parodoje supažindino Vilniaus trinitorių Viešpaties Jėzaus ir Pivašiūnų Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų bažnyčioms nutapyti altoriniai paveikslai, o svarbiausią bažnytinį užsakymą – P. Smuglevičiaus Vilniaus katedrai nutapytą paveikslų ciklą – pristatė planšetėje rodoma vaizdo medžiaga.

Parodoje eksponuojamuose portretuose lankytojai galėjo pamatyti pagrindinį P. Smuglevičiaus mecenatą Vilniaus vyskupą Ignatą

Jokūbą Masalskį, jo įpėdinį Vilniaus vyskupą Joną Nepomuką Kosakovskį, dailininko kolegą Vilniaus universitete, teologijos profesorių ir šios mokymo įstaigos rektorių Jeronimą Stroi-novskį. Pora originalių piešinių, 1791 m. pagal P. Smuglevičiaus piešinius išraižytos graviūros ir XIX a. viduryje nuo originalių klišių Jono Kazimiero Vilčinskio „Vilniaus albumui“ atspausti grafikos lakštai supažindino su dailininko sumanymu, bet iki galo taip ir neįgyvendintu Lenkijos istorijos ciklu. O dingusį „labai girtą žinovų, turėjusių progą pamatyti jį senoje tapytojo dirbtuvėje“²⁵, paveikslą, vaizdovusį dailininko bičiulio, 1794 m. sukilimo Lietuvoje vado Jokūbo Jasinskio mirtį barikadose, priminė pagal šį kūrinį XIX a. sukurta litografija.

P. Smuglevičiaus buitinio žanro kūriniais parodoje atstovavo dvi panašaus formato ir stilistikos drobės, galbūt kitados sudariusios ciklą (viena iš LNNDM rinkinių, kita – dr. Jauniaus Gumbio nuosavybė). Jose žemesnio sluoksnio atstovus dailininkas pavaizdavo kaip orius teigiamus herojus, tarsi atsitiktinai pastebėtus besišnekučiuojančius kieme („Lietuvos valstiečiai“) ar atliekančius įprastines higienos procedūras („Liublino apylinkių valstiečiai“).

Peizažo žanrui skirtoje dalyje dėmesį traukė trys P. Smuglevičiaus 1785–1786 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės vyriausiojo tribunolo maršalkos ir Podolės žemių generolo Adomo Čartoriskio užsakymu sukurtų sepijų replikos, vaizduojančios Vilniaus gynybinę sieną, Subačiaus vartus ir Žemutinės pilies griuvėsius. Tai ne tik vieni gražiausių kada nors sukurtų Vilniaus ir jo architektūros paminklų peizažų, bet ir neįkainojami miesto istorijos dokumentai – dauguma anuomet dailininko jamžintų architektūros paminklų iki mūsų dienų neišliko. Beje, Vilniuje atstatant Žemutinę pilį, P. Smuglevičiaus piešiniai tapo vienu pagrindinių ikonografinių šaltinių.

Paskutinė, ketvirtoji parodos dalis supažindino su P. Smuglevičiaus pedagogine veikla. Sunku pervertinti jo indėlį į profesionalių vietinių dailininkų rengimą. Romoje susipažinęs su akademiais dailės mokymo pagrindais, sugrįžęs į Varšuvą dailininkas įsteigė privačią tapybos mokyklą, kurioje dailės pagrindus gavo Juozapas Peška, Motiejus Tokarskis, Danielius Kondratavičius, Janas Chruscickis ir daug kitų Lietuvos ir Lenkijos dailininkų. 1797 m. spalio 1 d. paskirtas Vilniaus universiteto Piešimo ir

25
Drėma V., Pranciškus Smuglevičius, p. 160.

tapybos katedros vadovu, P. Smuglevičius pirmasis Lietuvoje ir Lenkijoje pradėjo rengti dailininkus profesionalus, pirmasis piešimo ir tapybos dėstymą ėmė grįsti moksliniais pagrindais, vertais aukštosios mokyklos vardo. Dailininkui teko atlikti ir visą organizacinį Piešimo ir tapybos katedros įsteigimo darbą, pradedant patalpomis, inventoriumi (baltais, piešimo lentomis, gipsiniais modeliais, graviūromis, knygomis su kūrinų pavyzdžiais, paveikslais kopijavimui ir kt.), baigiant dailės dėstymo programų ir tvarkaraščių sudarymu. Vilniaus universitete Piešimo ir tapybos katedros patalpos buvo nenuolatinės. Pirmieji jos užsiėmimai vyko Mikuličiaus name (dab. Volano g. 2 / Šv. Mykolo g. 7). Paskui dailės studija persikėlė į buvusio botanikos kabineto patalpas (dab. Pilies g. 11), vėliau ji dar kelis kartus keitė savo vietą. Studentus P. Smuglevičius ne tik mokė piešimo pagrindų, bet daug dėmesio skyrė teorinėms disciplinoms (anatomijai, perspektyvai ir kt.), kūrybinėms užduotims. Iš būsimų dailininkų jis reikalavo visapusiško išsilavinimo, būtino dailės kūriniai norint suteikti aiškų estetinį ir moralinį turinį. Pas P. Smuglevičių Vilniaus universitete mokėsi Juozapas Oleškevičius, Jonas Damedelis, Gasparas Barauskas, Antanas Belkevičius, Jonas Čarnockis, dailininko sūnėnas Juozapas

Smuglevičius ir daugybė kitų dailininkų, žinomų bendru Vilniaus meno mokyklos vardu. Su P. Smuglevičiaus pedagoginės veiklos rezultatais supažindinantys mokinių kūriniai, liudijantys Vilniaus universitete dailininko pasėta „gerą sėklą“, užbaigė jam skirtos parodos ekspoziciją.

Kad vaikams nebūtų nuobodu laukti parodą apžiūrinėjančių tėvelių, greta ekspozicijos buvo kambarys, kuriame mažieji parodos lankytojai galėjo spalvinti muziejaus edukatorės Jolantos Sereikaitės paruoštus piešinius P. Smuglevičiaus kūrinų motyvais ir toje pačioje salėje patys juos išeksponuoti. Visą parodos veikimo laiką vyko edukaciniai užsiėmimai vaikams ir jaunimui („Valstiečiai ir karaliai“, „Antikos herojų pėdsakai“, „Gyvieji paveikslai“), ekskursijos su parodos kuratoriumi ir muziejaus gidais. Parodos katalogas buvo pristatytas Vilniaus knygų mugėje (dalyvavo muziejaus direktorius Arūnas Gelūnas, parodos kuratorė ir katalogo sudarytoja Dalia Tarandaitė, dailėtyrininkės dr. Irena Vaišvilaitė ir dr. Rūta Janonienė) bei parodos uždarymo diskusijoje „Pranciškus Smuglevičius – pilietis, kūrėjas, mokytojas“ (dalyvavo dailėtyrininkas dr. Helmutas Šabasevičius, D. Tarandaitė, Vilniaus paveikslų galerijos vedėja dailėtyrininkė dr. Aistė Bimbirytė-Mackevičienė).

>
Pranciškus Smuglevičius.
Vilniaus Žemutinės pilies
griuvėsiai. Apie 1785
Popierius, tušas, 25,7x34 cm
LNDM, G-3720
Fot. Antanas Lukšėnas,
LNDM

